

Bemærkninger til lovforslaget

At politiet ikke må fremkalde eller medvirke til strafbare handlinger kan synes selvindlysende. Indtil for få år siden ville et lovforslag herom næppe kunne tænkes. Nu er det imidlertid en nødvendighed, hvis man ønsker denne tingenes tilstand opretholdt – eller rettere genetableret.

Forslaget tager sigte på at fastslå, at anvendelsen af provokation ikke kan godtages som et middel i efterforskningen eller bevisfremskaffelsen i dansk retspleje.

Lovforslaget er en uændret genfremsættelse af lovforslag L 20, fremsat den 8. oktober 1981, se Folketingstidende 1981–82 (1. samling), forhandlingerne sp. 179 og sp. 916, tillæg A sp. 235, og genfremsat den 19. januar 1982, se Folketingstidende 1981–82 (2. samling), forhandlingerne sp. 269 og sp. 1196, tillæg A sp. 469.

Forslaget blev aldrig færdigbehandlet i retsudvalget, og de stillede spørgsmål nåede ikke at blive besvaret. Desuden skønnes det, at højesteret med sin kendelse i Ferneborg-sagen har ytret sig i et retsetisk anliggende, som i mange henseender er parallelt til spørgsmålet om provokationsanvendelse, og hvor højesteret reelt underkendte den af politiet og justitsministeriet indledte praksis. På den baggrund finder forslagsstillerne det rimeligt at genfremsætte forslaget.

En praksis under udvikling

Når det er nødvendigt at fastslå dette direkte ved lov, hvis man ønsker denne retstilstand opretholdt, så er det, fordi der i de seneste år er sket en udvikling, hvorunder politiet med justitsministeriets billigelse har benyttet sig af provokationer:

- En række straffesager har været rejst, hvor de afgørende beviser har bestået i handlinger fremprovokeret af politiet eller på politiets foranledning (konkrete eksempler findes i ref. 1–7).
- Provokationerne har været af mange forskellige grader. Således er der som provokatører anvendt både politifolk og civile. Og i enkelte tilfælde har provokationen ikke begrænset sig til at fremkalde en lovovertrædelse, som man med

nogen rimelighed kan påstå alligevel ville være blevet begået (se eksemplet i ref. 4, side 84; leverandørerne kunne ikke engang skaffe det kvantum, politiprovokatøren afgav bestilling på, så her kan man end ikke bruge den almindelige retfædigtgørelse: at stoffet i forvejen var bragt til veje med salg for øje, hvorfor forbrydelsen ville blive begået under alle omstændigheder).

- Civile meddelere og provokatører er i stigende grad anvendt og *honoreret* – med den risiko for retssikkerheden, sådanne økonomiske motiver medfører.
- Justitsministeriet er begyndt at betale dusør til civile agenter (se f.eks. ref. 2, side 1).
- Politiet har ved flere lejligheder ladet agenter forsvinde, til trods for at deres medvirken har været strafbar i henhold til straffeloven (se ref. 2, side 1).
- Anvendelsen af provokation begrænser sig *ikke* til narkotikasager. Således beretter politiadvokat Volmer Nielsen, at han mener at have hørt, at man her i landet har benyttet politifolk som provokatører for at afsløre, at visse restauranter vekslede spillemærker fra enarmede tyveknægte – en provokatøranvendelse han i øvrigt tager afstand fra (ref. 3, side 404).
- Politiassessor Michael Lyngbo udtaler, at »politiprovokatøremetoden vil blive mere udbredt i de kommende år« (8).
- Når VS gennem retsudvalget anmoder justitsministeren om at redegøre for retningslinjerne for anvendelse af provokatører, så foregiver ministeren, at problemet slet ikke eksisterer! (9).

Den gældende retstilstand

Ministeren har altså ikke været særlig behjælpelig med at opklare, hvordan retstilstanden og praksis er på dette ømtålelige område. Praksis er der kort redegjort for ovenfor. Mere detaljeret viden herom kan hentes i de anførte referencer.

Spørgsmålet om politiprovokatører, »agents provocateurs«, er indtil for nylig kun meget perifert behandlet i den hjemlige juridiske litteratur.